

чення незавершеного виробництва чи удосконалювання форм розрахунків повинен стати поштовхом для творчо-інноваційного розвитку виробників. Зважаючи на довгу історію співпраці в багатьох випадках такий захід є досить реальним. До цього можна додати також розширення кола іноземних партнерів, а отже, – і набуття більш різнобічного досвіду.

Незважаючи на те, що ведення виробничо-господарської діяльності швейних підприємств залишаються обмеженими, існує достатній потенціал для успішного прогресування галузі.

### Література

1. **Тарасенко Н.В.** Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. – Львів : Вид-во ЛБІ НБУ, 2000. – 485 с.
2. **Терновський В.О.** Толінгова та давальницька операції в умовах ринку // Економіка АПК № 12, 2007 р. – С. 121-127.
3. **Гончаренко О.О.** Проблемні питання обліку реальних інвестицій в швейній промисловості // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – Черкаси : Вид-во ЧДТУ. – 2003. – Вип. 4 (7). – С. 49-59.
4. **Назаренков О.Ф.** Стан та тенденції структури оборотних коштів промислових підприємств в Україні // Актуальні проблеми економіки – 2006. – № 6(60) – С. 53-62.
5. **Гречан А.П.** Стратегічні альтернативи інноваційного розвитку промислових підприємств // Економіка та держава. – 2005. – № 9. – С. 45-47.
6. **Бабіч І.В.** Переробка давальницької сировини виконавцем – робота чи послуга? // Право і безпека. – 2007. – № 3. – С. 67– 75.
7. **Грінчук М.С.** Облік і контроль витрат виробництва і реалізації продукції швейної промисловості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04/; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2004. – 24 с.

УДК 332.2

*Асист. Н.О. Здобицька – Львівський національний аграрний університет*

### РИНОК ЗЕМЛІ І ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Незавершеність земельної реформи призвела до мораторію на ринок земель. В умовах незавершеності цього процесу досліджено позитивні і негативні чинники запровадження земельного ринку та ефективного управління земельними відносинами. Встановлено, що усе це приводить до придбання землі незаможним населенням на ринку купівлі-продажу, що стає справою нелегкою і, внаслідок цього, можливість перерозподілу земель за участю земельного ринку, який сприяє підвищенню продуктивності, за участю ринку купівлі-продажу землі, швидше за все сильно обмежується, або стає неможливим.

*Assist. N.O. Zdobytska – Lviv national agrarian university*

### LAND MARKET AND PROSPECT OF HIS DEVELOPMENT

The incompleteness of the landed reform resulted in a moratorium to the market of earths. In the conditions of incompleteness of this process the positive and negative factors of introduction of the landed market are probed, and effective management the landed relations. It is set that all of it results in acquisition of earth a poor population at the market of purchase-sale, which becomes business heavy and, hereupon, possibility of redistribution of earths with participation of the landed market which is instrumental in the increase of the productivity, with participation of market of purchase-sale of earth, probably limited strongly, or becomes impossible.

Для запровадження в життя земельної реформи і розподілу землі на три форми власності було поставлено за мету – дати землю тим, хто на ній працює. Але під час здійснення цього етапу, виникло багато необдуманих питань і невирішених завдань. Тому держава наклала мораторій на продаж земельних ділянок сільськогосподарського призначення і невідомо коли він припинить свою дію. Але кінцевою метою і логічним завершенням всього цього ми бачимо ринок землі, без якого неможливе нормальне функціонування державної політики. Саме тоді, коли буде повноцінно функціонувати ринок землі – земля, як найцінніше багатство України буде раціонально еколого-економічно використовуватися і кожен власник буде звертати увагу на її стан [1].

Реформування земельних відносин призвело до потреби дослідження питань управління земельними ресурсами і ринку землі. Цим проблемам присвячено праці багатьох вчених, рішення яких є не рідко практично протилежними. Серед них А.С. Даниленко, Д.С. Добряк, А.М. Третяк, М.Г. Ступень, М.С. Богіра, А.Я. Сохнич та інші. Але на сьогодні питання про ринок земель залишається відкритим.

Мета нашого дослідження – аналіз чинників, які перешкоджають виникненню і розвитку повноцінного і перспективного ринку землі; виявлення механізмів, які б забезпечили розвиток політики щодо здійснення еколого-ефективного використання земельних ресурсів.

Україна володіє надзвичайно потужним природно-ресурсним потенціалом. За цим показником вона належить до десяти найбагатших країн світу і не має собі рівних у Європі. Але рівень його користування поки що дуже низький.

З набуттям землею статусу товару в Україні виникають нові питання щодо напрямів, етапів, механізму та інших складників удосконалення земельних відносин, формування ринку земель, вирішення яких потребує дослідження й обґрунтування. Важливо зазначити також, що функціонування ринку землі в Україні неможливе без відповідної законодавчо-нормативної бази. На його регулюванні негативно позначається наявний вакуум земельного законодавства.

Питання, пов'язане з дією мораторію, не просте і надто заполітизоване. Не секрет, що думки різних політичних сил щодо нього розходяться – від неприйняття самої ідеї купівлі-продажу земель сільськогосподарського призначення, до кардинально протилежної – негайної його відміни. Відомо, що в 1992 р. до Земельного кодексу України внесено поправки, згідно з якими земля за формами власності стала державною, комунальною і приватною. Якщо селянин оформив потрібні документи, він став власником землі, якою міг розпоряджатися на свій розсуд, зокрема й продати [2]. На жаль, реформу не доведено до кінця, тому що на практиці права власників обмежені, і по суті приватизація має формальний характер. Подальший ринковий розвиток країни стає неможливим без внесення кардинальних змін у земельні відносини.

Унаслідок того, що структура земельної власності за умов дії мораторію строго фіксована, у країні залишається зафіксованою і система нераціонального та неефективного землекористування. У цих умовах не можливою є оптимізація структури земельних угідь і створення великомасштабних конкурентоспроможних сільськогосподарських виробництв (формувань).

Найбільша проблема полягає в тому, що не обробляють значну частину ріллі. В окремих районах області поля, що не обробляються, займають до 50 % всіх сільськогосподарських угідь [2]. Землі заростають чагарниками, в окремих випадках заболочуються. Багато людей, не розуміючи суті земельної реформи, просто розгубилися і не бачать виходу із ситуації, яка склалася на селі.

Крім того, дія мораторію перешкоджає надходженню вкрай потрібних аграрному сектору інвестицій. Внаслідок того, що земля не може бути об'єктом застави, сільськогосподарські товаровиробники позбавлені доступу до довготермінових кредитних ресурсів.

У разі створення відповідних економічних умов, земля і права на неї мають істотне значення для розвитку фінансових ринків, в основі яких лежить її використання як забезпечення повернення кредитів. Тому одним із важливих завдань сучасної земельної реформи в Україні є формування ринку земель [3]. Без нього не можливо вважати цілісними і логічно завершеними процес реформування земельних відносин, передумови для організації та функціонування ринку земель в Україні. Частина сільськогосподарських земель стала приватною власністю. Проте ще й досі не існує ринку земель, як засобу взаємодії попиту і пропозиції на землю, їх задоволення на засадах товарно-грошових відносин за унормованої регулярної ролі держави.

Одним із важливих напрямів вирішення поставлених завдань щодо раціонального використання земель у ринкових умовах є зняття мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення, встановлення повноправного функціонування ринку землі. Побойовання щодо можливого масового скуповування земельних ділянок із метою дальшого спекулятивного продажу не мають достатніх підстав, адже земля – не ліквідний товар. Встановлення в Україні режиму купівлі – продажу земельних ділянок і земельних паїв на відкритих аукціонах сприятиме формуванню прозорого ринку землі.

Ринок в Україні повинна регулювати держава, основними напрямками якого мають бути: організація ринку землі на основі чинного законодавства та підзаконних актів; визначення суб'єктів інфраструктури ринку землі; механізмів набуття та відчуження прав на земельні ділянки; повноважень органів виконавчої влади і місцевого самоврядування у сфері діяльності на ринку земель; особливостей обігу земель сільськогосподарського призначення; способів переходу земельних ділянок від одного власника до іншого; порядку отримання та відшкодування збитків на ринку землі; використання коштів від продажу земельних ділянок [1].

Активність ринку купівлі продажу землі залежить від очікувань учасників щодо руху цін у майбутньому, від створення можливостей для підняття цін на землю до рівня, що не відповідає їхній реальній продуктивності, а також тенденцій до спекулятивного придбання землі заможними особами в розрахунку на одержання великого прибутку. В історії існує чимало випадків того, що в сумнівних ситуаціях, коли дрібні землевласники змушені продавати свою землю з метою забезпечення власних потреб. Це має негативні наслідки для ефективності землекористування [4].

Негативні наслідки таких змушених продаж збільшуються ще і тим фактом, що там де ринки купівлі продажу землі слабкі – як у більшості сільських районів, – ціни на землю протягом визначеного часу можуть значно змінюватися. Високі трансакційні втрати, які пов'язані з продажем землі, що ще більше збільшуються внаслідок втручання держави, можуть привести до сегментації таких ринків. Як наслідок, може скластися така ситуація, коли визначені шари взаємодіють між собою, або коли продаж землі цілком перемищається в тінь. Усе це приводить до того, що придбання землі незаможним населенням на ринку купівлі-продажу стає справою нелегкою і, внаслідок цього, можливість перерозподілу земель за участю земельного ринку, який сприяє підвищенню продуктивності, за участю ринку купівлі-продажу землі, швидше за все сильно обмежується, або стає неможливим.

### Література

1. **Богіра М.С.** Землекористування в ринкових умовах: еколого-економічний аспект : монографія / М.С. Богіра. – Львів : Вид-во "Новий Світ – 2000", 2008. – 225 с.
2. **Сохнич А.Я.** Еколого-економічне управління землекористуванням : монографія / А.Я. Сохнич, П.П. Колодій. – Львів : НВФ "Українські технології", 2005. – 170 с.
3. **Сохнич А.Я.** Державний контроль за використанням і охороною земель : навч. посіб. / А.Я. Сохнич, П.П. Колодій. – Львів : НВФ "Українські технології", 2005. – 140 с.
4. **Третяк А.М.** Менеджмент у землевпорядкуванні : монографія / А.М. Третяк, А.Я. Сохнич, В.М. Друга, Л.І. Смоленська, Р.А. Третяк. – К. : ТОВ "ЦЗРУ", 2004. – 344 с.

УДК 346: 334.7

*Аспір. М.В. Оліховська – Львівський НАУ, м. Дубляни*

## СУТНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ РІЗНИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ ТА ЇХНІ ОСОБЛИВОСТІ

Визначено організаційно-правові форми агробізнесу, досліджено їхні особливості та проаналізовано переваги і недоліки становлення підприємств різних форм власності.

**Ключові слова:** підприємство, підприємництво, організаційно-правова форма, аграрна реформа.

*Post-graduate M.V. Olichovska – LNAU, Dublyany*

### The essence of agribusiness in different forms and theirs peculiarities

The text deals with the forms of agribusiness, research of special and analyze of advantages and defects of forms in entrepreneurship.

**Keywords:** plant, plants, forms of agribusiness, agrarian reform.

Потреба створення умов для пріоритетного розвитку агропромислового комплексу та підсилення соціальної орієнтованості аграрної політики зумовлена винятковою значущістю галузі в національній економіці України, у житті людини і суспільства, а також незамінністю вироблюваної в сільському господарстві продукції і потребою відродження селянства як носія національної культури і моралі, як господаря на землі. Аграрна реформа нашої держави створює умови діяльності сільськогосподарських підприємств, визначає їхні форми, надає можливості та обмеження у їхньому функціонуванні. Кожна організаційно-правова форма підприємства має свої особливості і потребує конкретного підходу до свого створення і функціонування на агро-продовольчого ринку.